

Aki idejön, a történelem leheletét érzi mindenhol

Huber Lászlóval, Kőszeg polgármesterével beszélget
Némethy Mária

Kőszeg történelmi kisváros, de Magyarországon van még hasonló 12 ezer lakosú város. Mitől más, különleges Kőszeg?

Sok mindentől, mert nem egy tipikus magyarországi kisváros. Néhány különleges jellemzőjéből megéri, miért mondom ezt. Kőszeg volt a Vas Vármegye egyetlen szabad királyi városa, ráadásul 200 évig osztrák zálogjogként közvetlen Habsburg fennhatóság alatt állt. Ezért is van a városháza – amely ma az országhatáron belül a legrégebbi városháza – dísztermének fala Habsburg uralkodók portréival díszítve. Kőszeg polgárváros volt a kora középkor óta. Ezek a hagyományok élnek tovább ma a nagy számú civil szerveződésekben. Itt működik, ad koncerteket például az ország legrégebbi kórusa, a Concordia-Barátság Énekegyesület, amely 2009 októberében ünnepelte fennállása 150. évfordulóját. Gróf Széchenyi Ödön országos mozgalma nyomán a város magisztrátusa 1868. augusztus 23-án alapította a Kőszegi Önkéntes Tűzoltó Egyesületet. Nálunk a 11 órás harangszó minden nap emlékeztet arra, hogy a török hódítások idején elődeink, Jurisics Miklós vezetésével megvédték Bécsset és a keresztény Európát. Szulejmán szultán személyes felügyelete mellett 19 heves támadást állt ki a vár, amit kisszámú katonaság, a város polgárai és a környékről idemenekült jobbágyok védtek. Az utolsó roham után az éhségtől sokat szenvedő janicsárok fellázadtak, az ostrom feladására kényszerítették Ibrahim nagyvezírt. A hagyomány szerint az utolsó seregrész 11 órakor hagyta el a környéket, ennek emlékére szólnak meg a város harangjai 1777 óta minden nap 11 órakor. Az ostrom utáni újjáépítés során nyerte el nagyjából mai formáját az erődítményrendszer, majd következett a város két évszázadon át tartó legvirágzóbb időszaka: a Bécsset az Adriai-tengerrel összekötő távolsági kereskedelem egyik fontos állomása lett, s ez rendkívül kedvezett Kőszeg akkori legfontosabb termékének, a bornak. A XVI. század végén már céhekbe tömörült iparosok nagy számban dolgoztak a környék és távolabbi vidékek számára. Ez a gazdagság és a távoli területekkel való szoros kapcsolat tükröződik az ország egyik legszebb terének, a Jurisics térnek a polgárházaiban. 1724–1869 között Nemesi Ítéletötábla működött Kőszegen melynek hatásköre 11 vármegyére terjedt ki. Az sem mondható el minden történelmi kisvárosról, hogy híres bortermelő vidék volt. Kőszegről és környékéről még Németalföldre is eljuttattak borok. Ennek őrzője ma a világon egyedülálló *Szőlő Jövésnek Könyve*, amely az idén immár 270 esztendő. Ebben 1740 óta lehet követni a Szent György-napi szőlővegetációt és időjárását. Ma szakemberek kutatják, témája klimatológiai tudományos tanácskozásonak is.

Vonzó a város szubalpin klímája. A két háború között ezért épült ide a tisztai üdülő, majd évtizedeken át asztmás gyerekek gyógyhelye volt városunk. Több tudós élt itt, botanikai ritkaságaink vannak a környező szép hegyekben. Úgy tudnám összegezni: a város rendkívül szép természeti környezetben fekszik, benne a múlt építészete, történelmi városképe megőrződött. Aki ide jön, a történelem leheletét érzi mindenhol a térség ékszerdobozának nevezett Kőszegen.

Az első világháborút lezáró békeszerződés kerek évfordulójára emlékezünk majd a nyáron. Trianon traumája milyen hatással volt Kőszegre?

Ugyanaz játszódott le nálunk kicsiben, mint az országban nagyban. Kőszeg járási székhely volt, de akkor körzetének kétharmadát elveszítette. Az 53 településből 17 maradt meg magyar oldalon. Trianon gazdaságilag megroppantotta a várost. Fontos vásárhely volt, erős kézműiparral. Trianon után az ipar és kereskedelem 80–90 százalékban visszaesett. A város vezetése akkor a turizmust helyezte a fókuszba, annak fejlesztését tartotta kitérési pontnak. Több országos szervezet üdülője és vendéglők, szállók sokasága létesült. Aztán következett a második világháború, s utána a szabad mozgás korlátozásával végképp leáldozott ennek. Hiszen évtizedeken keresztül szigorúan ellenőrzött módon lehetett csak ide, a határsávba bejutni. A rendszerváltás óta próbáljuk folytatni az elődök hagyományát. Nem véletlen, hogy itt alakult meg az ország első natúrparkja, az Írottkö Natúrpark.

Az elődök büszkék voltak arra is, hogy Kőszeg iskolaváros. Ma is elmondható ez róla?

Kőszegről több mindent elszipkáltak a szocializmus időszakában. Szombathelyre vitték innen a tanítóképzőt, megszüntették a monarchia egyik legrégebbi katonai alreáliskoláját. Ennek ellenére őrizték

az iskolavárosi múltat. Vas megye legrégebb gimnáziuma, a Jurisics Miklós Gimnázium. 1677-ben Széchényi György érsek alapította. A jezsuiták, majd bencések működtették, ma az önkormányzat tartja fenn. A ráfordított évi 50 millió forint már-már meghaladja a város teherbíró képességét, mégsem mondunk le róla, s büszkék vagyunk arra, hogy két tannyelvű oktatása nagy vonzerő, évek óta megszokott ide a túljelentkezés. A megyében egyedül ebben a középiskolában működik az Arany János Tehetség-gondozó Program. Ugyanakkor boldogság számunkra, hogy egyetemi város lett az elmúlt évben Kőszeg. A Corvinus Egyetem kihelyezett tagozata működik itt, tavaly óta a „kulturális örökség menedzsment és fenntartható fejlődés” képzés. A város által támogatott ISES Alapítvány határon átnyúló Híd-egyetemmet is szeretne létrehozni itt Stadtschlaininggal közösen, uniós támogatással.

Ottlik Géza révén is híres iskolaváros Kőszeg, hiszen itt játszódik híres regénye, az Iskola a határon.

Valóban, Ottlik Géza itt tanult Kőszegen, a katonai alreálban, s nagyrészt itt játszódik híres regénye. Ez az irodalmi rang kötelez bennünket. Ezért megyei segítséggel hamarosan megnyílik a Pannon Irodalmi Ház a Jurisics téren, amely Ottlik emlékház is lesz egyúttal. Az Életünk irodalmi, művészeti folyóirat szerkesztőségével komoly irodalmi életre van itt kilátás.

Műemlékekben gazdag a város, de aki járja az utcáit, szemlélődik, észreveszi: mintha nem jutna pénz ezekre.

Ez valóban így van. Kőszeg az országnak az ötödik legtöbb műemlékkel rendelkező városa, de az állam pénzt nem ad ennek a vagyonnak a megóvásához, a felújításokhoz. A műemlékek ugyanakkor szigorú követelményeket támasztanak a felújításokat, átalakításokat megvalósítani akaróknak. Ezek a néha szinte teljesíthetetlen feltételek elriaszthatják a befektetőket. Az előírások mellé jó lenne pénzt is adni, ahogy más országokban történik. Pályázati lehetőségeket kiaknázva próbáltunk megtenni mindent azért, hogy Kőszeg, amely egyben nemzetünk kulturális kincse, öröksége, mégis szépüljön. Néhány éve a Fő tér újult meg, az idén pedig két nagy projektből, uniós támogatással a történelmi belváros, azaz a Jurisics tér és környéke, valamint a Jurisics-vár szépülhet meg. Több éves előkészítő munka fekszik mindkét projektben. Noha az idei év a régészeti feltárások és a felújítások éve lesz, mely jövőre is folytatódik, de azután mindenképpen érdemes lesz ellátogatni majd Kőszegre. A várban nyugati színvonalú kiállítóhelyek lesznek, a történelmi belváros pedig még hangulatosabb lesz, több funkcióval fog bővülni, mely kiszolgálja majd a változatos igényeket.

A turizmus ma Kőszeg húzóágazata. Ezen a téren is terveznek változtatásokat?

Itt jött létre az ország első natúrparkja, az Írótkő Natúrpark. Nagyon sok erőfeszítésnek és együttműködésnek köszönhető, hogy természetvédelmi értékeinket, a környező hegyeket szívesen keresik fel a kerékpáros és a bakancsos turisták is. Itt épült fel az Őrségi Nemzeti Park modern, iskolások, családok számára kihagyhatatlan természetvédelmi látogatóközpontja, itt működik az ország egyetlen siskasztyála, merthogy van sisánc is Kőszegen. Benne vagyunk az Alpannonia Projektben. Ennek révén az ausztriai Semmeringtől egészen idáig jöhetnek megfelelő jelzésekkel ellátott, kényelmes útvonalon a turisták. Mindent megteszünk azért, hogy a város és környéke ne csak egynapos turistacélpont legyen. Ehhez van kreativitás az itt élőkben. Kiváló turistákat csalogató programjaink vannak. Ilyen áprilisban a Szőlő Jövésnek Könyve köré szervezett rendezvénysorozat, nyáron hosszú évek óta színvonalasan működik a várszínház, augusztusban a török ostromot felelevenítő Ostromnapok sok látogatót vonz, szeptemberben régóta létezik a szüreti rendezvényünk, októberben pedig a vidékünkre oly jellemző gesztenyeérés idején az Orsolya-napi gasztronómiai bemutató és vásár csalogat Kőszegre sok-sok turistát. A borosgazdák is igekeznek egyre több pincejárást beiktatni a programokba. Amúgy pedig „Vas megye Grinzingjének” is nevezik Kőszeget, mert sokféle vendéglátóhellyel büszkélkedhetünk. Így aki hozzánk érkezik, nemcsak szellemileg töltekezhet.

Végül egy játékos kérdés: milyennek képzeled polgármester úr szeretett városát 20 év múltán?

Ebben a városban minden lehetőség adott arra, hogy sikeres, virágzó város legyen. Leginkább azért, mert nagyon erős az itt élőkben a lokálpatriotizmus és a polgári értékrend. Itt még most is, a válság idején is léteznek a becsületkasszák: a kapuk elé kis székeken ott a zöldség, a gyümölcs és a virág s a meljük kitett dunsztostüvegbe minden arra járó bedobhatja az értük járó pénzt. Ez hatalmas érték. Olyan tradíció, amelyre nem csak büszkék vagyunk, de építeni is tudunk rá. Ha ezt az elkövetkező húsz évben is sikerül megőriznünk, akkor a legfontosabbat továbbörökítjük: jó lesz itt akkor is majd az élet, utódaink is büszkék lehetnek Kőszegre.